

Проведений нами аналіз свідчить, що метафоричність поезії Лесі Українки, глибоко закорінена в традиції українського фольклору та літератури, перекладена поетесою дуже вдало. Про це свідчить те, що прийом вилучення образності застосований перекладачкою лише у 3% перекладацьких рішень, майже не змінюється характер тропів – метафори перекладаються, за незначним винятком (1%) метафорами та метафоричними виразами. Перекладачку відзначає відсутність прагнення до буквальної передачі авторських метафор, вона віддає перевагу збереженню їх експресивної функції. З тієї причини «зима розсипле самоцвіти» звучить англійською як *winter strews with icy fingers precious jewels*, а голосні слова – *ringing words*. Найбільш уживаними, отже, є такі стилістичні прийоми перекладу метафор: 56% – прямий переклад, 27% – переклад із частковим збереженням образності, 13% – переклад із частковою заміною і образу, і тропу, 3% – переклад із збереженням виду тропа, та переклад з вилученням образності – 1%

Список використаних джерел:

1. Казакова Т.А. Практические основы перевода / Т.А. Казакова. – СПб.: СОЮЗ, 2000. – 319 с.
2. Кухаренко В.А. Интерпретация текста: Учебник для студентов филологических специальностей / В.А. Кухаренко. – 3-е изд., испр. – Одесса: Латстар, 2002. – 292 с.
3. Ясинецька О.А. Переклад метафори як мовна репрезентація концептуальних картин світу / О.А. Ясинецька // Філологічні трактати, 2010. – № 1. – С. 96-100.
4. Newmark P. Approaches to Translation / Peter Newmark. Oxford : Pergamon Press, 1981. – 200 p. – 87-91 с.

Яценко О.В.

студентка,

Науковий керівник: Абабілова Н.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Миколаївський національний університет

імені В.О. Сухомлинського

ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ ЯК ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧА ПРОБЛЕМА

Сучасна медицина, як фундаментальна галузь наукового знання і водночас одна з найважливіших для суспільства сфер практичної діяльності людини, потребує точного, системно оформленого, адекватного сучасному часу перекладу термінології.

Відтворення медичної термінології знайшло відображення у працях таких науковців, як А.В. Боцман, С.В. Вострова, Л.Ю. Зубова, В.С. Калашник,

О.А. Калініченко, Т.Р. Кияк, І.В. Корнейко, О.Б. Петрова, М.К. Пилипенко, Д.В. Самойлов, Т.В. Скорбач, Л.В. Фоміна, Г.О. Хацер та ін.

Мета нашої роботи полягає в дослідженні та описанні основних способів перекладу англійських медичних термінів українською мовою.

Медична термінологія сьогодення визначається як макротерміносистема, план змісту якої різноманітний: морфологічні утворення і процеси, характерні для організму людини в нормі та при патологіях на різних стадіях їх розвитку; хвороби і патологічні стани людини; форми їх перебігу й ознаки, збудники і переносники хвороб; оперативні доступи і хірургічні операції; організаційні форми надання лікувально-профілактичної допомоги населенню, прилади, інструменти та інші технічні засоби тощо [2].

За словами Г.О. Хацера, у кожній мові функціонує декілька тисяч медичних термінів, які постійно оновлюються та поповнюються новими найменуваннями, наприклад, з галузі методів дослідження та діагностики захворювань. Науковець пояснює, що медична термінологія взагалі поділяється на низку більш вузьких відгалужень, серед яких виокремлюють підсистеми термінів настільки вузьких, що для адекватного перекладу необхідно або мати відповідні знання, або залучати до роботи фахівців медичної галузі. Вчений зазначає, що до проблем перекладу текстів медичного спрямування відносяться декілька факторів таких, як: широке використання аббревіатур та скорочень; значна кількість синонімів; медична лексика, що постійно поповнюється та розширюється; «хибні друзі перекладача» [10].

Медичний переклад вимагає від перекладача знання чи розуміння латини. Латина завжди була основною мовою медицини. І сьогодні медичні документи часто містять багато латинської термінології, часом достатньо складної. Специфіка такого роду перекладу, за словами В.С. Калашник, полягає у тому, що характеризується високою насиченістю текстів спеціальною термінологією і числовими даними, наявністю специфічних аббревіатур і скорочень, що застосовуються у вузьких областях медичної практики та досліджень, роботою з рукописними текстами, часто малорозбірливими і т.д. [5].

У своїй науковій праці «Проблеми перекладу медичної термінології» В.С. Калашник, І.В. Корнейко та М.К. Пилипенко ставлять за мету розглянути проблеми встановлення еквівалентності на рівні терміна при контактах української мови з англійською і російською [5].

А.В. Боцман та О.Б. Петрова розглядають способи творення медичної термінології [1, 8] та концентрують увагу на специфіці функціонування іншомовних медичних термінів. Наукові праці С.В. Вострової присвячені освітленню проблем етимології медичних термінів [3].

Не можливо не відмітити, що, за словами Г.О. Хацера, до проблем перекладу відноситься наявність у медичній термінології великої кількості «хибних друзів перекладача», тобто слів, які мають подібну форму, але різне значення [10]. У такому разі термін класичного походження, який існує в

одній мові, може створити враження про те, що подібний за формою і з тим же значенням термін існує в усіх мовах, і перекладачі вдаються до його транслітерації, не підозрюючи про наявність інших варіантів.

Б.П. Михайлишин пояснює, що симптоми, хвороби, діагностування, схеми лікування та реабілітаційні заходи, супровідні документи на ліки та медичне обладнання складають область, де неприпустима приблизність формулювань, неточність термінів. На його думку, перекладений матеріал повинен містити ретельно вивірену медичну термінологію, щоб не виявитися причиною неточної діагностики, неправильної інтерпретації досягнень науки, і, як наслідок, грубої помилки в професійній діяльності [7].

Працюючи у цьому напрямку, С.Г. Дудецька подає не досить повну, на нашу думку, класифікацію способів перекладу англійських медичних термінів, до якої включає наступні три способи: транскрипцію (передача літерами рідної мови звучання англійського слова), транслітерацію (система точної передачі літер алфавіту однієї мови літерами або поєднанням літер алфавіту іншої мови) та калькування (переклад англійського слова чи словосполучення за його частинами з наступним складанням цих частин) [4].

Прийнятною для нашого дослідження виявилася класифікація способів перекладу медичних термінів за В.Д. Самойловим [9]. Як і С.Г. Дудецька, науковець виділяє у якості способів перекладу медичних термінів транскрипцію та транслітерацію, але у своїй класифікації вчений об'єднує ці два поняття в прийом під назвою транскодування (pharmacogenomics – фармакогеноміка; epigenomics – епігеноміка; bioinformatics – біоінформатика; proteomics – протеоміка). Звертаючись до питання перекладу термінів, науковець також виділяє спосіб калькування (molecular fingerprinting – техніка молекулярних відбитків; molecular diagnostics – молекулярна діагностика) та додає прийом експлікації – трансформація, при якій лексична одиниця вихідної мови замінюється словосполученням, яке експлікує її значення, тобто дає більш менш повне пояснення або визначення цього значення мовою перекладу (red technology – використання біотехнологій у медицині; tissue engineering – штучне створення шкіри та інших живих тканин методом генної інженерії). Аналізуючи останній спосіб, науковець відмічає, що основним недоліком описового перекладу є його громіздкість і багатослівність. На думку В.Д. Самойлова, калькуванню зазвичай піддаються часто вживані терміни, ті, що обслуговують галузі медицини, що швидко розвиваються. Саме до таких галузей вчений відносить медичну діагностику (gene therapy/genetic therapy – гемотерапія; genetic testing – генетичне тестування); медичні технології (reproductive cloning/organism cloning – репродуктивне клонування або клонування людини; therapeutic cloning – терапевтичне клонування; transgenic organisms – трансгенні організми; biomanufacturing – біовиробництво); та назви фармацевтичних препаратів, створених за допомогою біотехнологій (therapeutic enzymes – терапевтичні ензими; biotechnological drugs – біотехнологічні ліки; therapeutic antibodies – терапевтичні антитіла; smart pill – розумна таблетка тощо) [9].

Услід за В.Д. Самойловим, І.В. Кучеренко та М.М. Адаменко також виділяють транскодування (транскрипція, транслітерація), як основний спосіб перекладу медичних термінів. Останні поділяють думку науковця і щодо калькування та описового перекладу. Проте, слід відмітити, що для повного та адекватного, на думку вчених, перекладу вони додають прийом перекладу еквівалентом [6].

Отже, проаналізувавши існуючі підходи до проблеми реалізації англійських медичних термінів українською мовою, ми з'ясували, що універсальних шляхів перекладу не існує. Найчастіше науковці виділяють транскодування (транскрипція, транслітерація), калькування, описовий переклад.

Список використаних джерел:

1. Боцман А.В. Структурно-семантичні та прагматичні особливості фармацевтичних текстів (на матеріалі англomовних інструкцій до вживання лікарських препаратів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / А.В. Боцман – К., 2006. – 20 с.
2. Васина В.М. Акцентное оформление терминологических словосочетаний в английском медицинском дискурсе / В.М. Васина. – Иваново, 2006. – 25 с.
3. Вострова С.В. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні особливості сучасного англomовного медичного дискурсу (на матеріалі медичних текстів з проблематики ВІЛ/СНІДу): автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / С.В. Вострова. – К., 2003. – 20 с.
4. Дудецкая С.Г. Метафоризация как способ терминообразования (на материале английской терминологии черепно-челюстной-лицевой хирургии стоматологии): автореф. на соискание степени канд. филол. наук : 10.02.04 «Германские языки» / С.Г. Дудецкая; Самарский государственный педагогический университет. – Самара, 2007. – 18 с.
5. Калашник В.С. Проблеми перекладу медичної термінології / В.С. Калашник, І. Корнейко, М. Пилипенко, // Людина та образ у світі мови : вибрані статті. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. – С. 328-333.
6. Кучеренко І.В. Особливості перекладу медичних термінів / І.В. Кучеренко, М.М. Адаменко // Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського, 2012. – 12 с.
7. Михайлишин Б.П. З історії термінів-епонімів / Б.П. Михайлишин // Мовознавство, 1994. – № 4-5. – С. 45-50.
8. Петрова О.Б. Структурно-семантична характеристика медичної термінології та народних найменувань хвороб в українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук / О.Б. Петрова. – Харків, 1994. – 24 с.
9. Самойлов Д.В. О переводе медицинского текста / Д.В. Самойлов. – Издат.дом “Практика”, 2006. – 148 с.
10. Хацер Г.О. Особливості перекладу термінологічної лексики на прикладі текстів медичного спрямування / Г.О. Хацер. – К.: «Наука», 2013. – 181 с.